

GAIA

Voice of the Voiceless

PAARDACHTIGEN

NAAR EEN EINDE AAN PAARDENVLEES IN BELGIË

WETENSCHAPPELIJKE BEVINDINGEN, HUIDIGE TEKORTKOMINGEN EN JURIDISCHE MOGELIJKHEDEN OM PAARDACHTIGEN ALS GEZELSCHAPSDIEREN TE ERKENNEN

GAIA-RAPPORT - SEPTEMBER 2026

Jo-Anne McArthur / NEAVS / We Animals

Alexis Liohn / Saffyre Sanctuary Inc. / We Animals

Samenvatting

In augustus 2026 liet GAIA vleesproducten die waren aangekocht in 25 frituren, verspreid over de drie Belgische Gewesten, in een laboratorium analyseren. **In 76% van de onderzochte frituren (19 van de 25) werd paarden-DNA aangetroffen. Van de geanalyseerde stalen testte 26,8% positief (33 van de 123 stalen).**

Wanneer vlees van paardachtigen in de voedselketen terechtkomt, brengt dat aanzienlijke uitdagingen op het vlak van traceerbaarheid en dierenwelzijn met zich mee. Sinds het paardenvleesschandaal van 2013 hebben talrijke onderzoeken en controles in België en Europa opnieuw gevallen van paspoortvervalsingen aan het licht gebracht. Daarnaast werden paardachtigen die uit de voedselketen geweerd waren, er op frauduleuze wijze opnieuw in opgenomen.

Naast deze problemen op het vlak van traceerbaarheid zijn er ook bezorgdheden over de omstandigheden waarin paardachtigen worden vervoerd en geslacht. Volgens de adviezen van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) kunnen zowel het transport als de slacht leiden tot angst, stress, verwondingen en lijden.[1], [2]

Het Europese recht staat toe dat paardachtigen onder bepaalde voorwaarden in de voedselketen mogen terechtkomen, maar verplicht de slacht niet. Griekenland biedt bijvoorbeeld een precedent voor beperkingen op het fokken en uitvoeren van paardachtigen, en op het gebruiken van deze dieren voor de vleesproductie. Ook andere landen hebben recent maatregelen genomen om de slacht van of de handel in paardachtigen voor vleesproductie te beperken.

---

[1] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2022). Welfare of equidae during transport [Welzijn van paardachtigen tijdens het transport]. EFSA Journal, 20(9), 7444. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444
[2] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2025). Welfare of horses at slaughter [Welzijn van paarden bij de slacht]. EFSA Journal, 23(1), e9178. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9178

WAT WIL GAIA?

1 **Paardachtigen erkennen als gezelschapsdieren en voor al deze dieren het beginsel vastleggen dat zij van de voedselketen worden uitgesloten.**

2 **Een einde maken aan het slachten van paardachtigen voor menselijke consumptie in de drie gewesten.**

3 **Op het volledige Belgische grondgebied de commercialisering van vlees van paardachtigen verbieden, ongeacht de herkomst. Ook wanneer het vlees in verwerkte bereidingen is opgenomen.**

Met deze maatregelen wil GAIA een einde maken aan een onaanvaardbare situatie: paardachtigen die als gezelschapsdier of voor recreatie of sport worden gehouden, kunnen nog steeds naar het slachthuis worden gestuurd en zo in de voedselketen belanden. Paarden zijn gezelschapsdieren, net zoals honden en katten. Hun plaats is niet op ons bord. Het gaat om een ethische keuze die voortaan wettelijk moet worden vertaald in daadwerkelijke bescherming. Dat betekent een einde aan de slacht van paardachtigen voor menselijke consumptie en aan de handel in hun vlees. Zo wordt paardachtigen het lijden bespaard dat het transport naar het slachthuis en het slachten zelf veroorzaken. Tegelijk komt er zo een einde aan een keten waarin de traceerbaarheid al jarenlang tekortschiet.

GAIA
Muhammad Fajri / We Animals

Inleiding

Paarden nemen in onze samenleving een bijzonder positie in. Hetzelfde dier kan tijdens zijn leven als gezelschapsdier worden gehouden of worden ingezet voor sport, recreatie of werk. Tegelijkertijd kan het ooit ook in de voedselketen belanden. Voor GAIA toont deze tegenstelling aan dat een hervorming nodig is. Eentje die rekening houdt met de plaats die paardachtigen in onze samenleving innemen, met hun welzijn en met de beperkingen van het huidige traceerbaarheidssysteem.

Volgens een studie die het Centre européen du cheval in Mont-le-Soie in 2020 en 2021 uitvoerde, zou België ongeveer 400.000 paardachtigen tellen.[3] Vlaanderen zou er meer dan 265.000 tellen, goed voor ongeveer twee derde van het totaal (66%). In Brussel en Wallonië samen zouden er bijna 135.000 zijn.[4] De overgrote meerderheid van deze dieren wordt gehouden voor recreatie, sport en gezelschap.

Het behoud van paardachtigen in de voedselketen brengt drie grote problemen met zich mee:

- **Voor het welzijn van paardachtigen.** EFSA identificeerde in 2022 en in 2025 talrijke risico's op lijden in alle fasen die aan de slacht voorafgaan.[5],[6] Paarden zijn sociale kuddedieren die onrust, angst en ernstige stress ervaren wanneer ze van hun soortgenoten worden gescheiden of worden geïsoleerd zonder daaraan gewend te zijn.

  Wanneer paarden met onbekende soortgenoten worden samengebracht, kan dat hun sociale evenwicht verstoren en leiden tot agressie en verwondingen. Tijdens het transport worden de paarden blootgesteld aan stress door het hanteren van de dieren en de bewegingen van het voertuig. Ook de vele zintuiglijke prikkels en het gebrek aan voldoende rust kunnen hun welzijn aantasten. Bij langere ritten neemt bovendien de vermoeidheid toe en kunnen andere ernstige welzijnsproblemen ontstaan.

  In het slachthuis kan het lijden verder toenemen door de onbekende omgeving, het opnieuw hanteren van de dieren, de scheiding van soortgenoten en de vele visuele, auditieve en geurprikkels.

[3] Centre européen du cheval. (2021). Le poids socio-économique de la filière équine en Wallonie [Het sociaaleconomische belang van de paardensector in Wallonië]. Onderzoeksstudie 2020-2021. https://montlesoie.be/storage/documents/eZte6G6MYDVgHy6fkeRuerggALUEWzKhMI5XTybd.pdf
[4] Deze cijfers zijn ramingen die uitgaan van de veronderstelling dat 75% van de paardachtigen daadwerkelijk is geïdentificeerd.
[5] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2022). Welfare of equidae during transport [Welzijn van paardachtigen tijdens het transport]. EFSA Journal, 20(9), 7444. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444
[6] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2025). Welfare of horses at slaughter [Welzijn van paarden bij de slacht]. EFSA Journal, 23(1), e9178. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9178

- **Voor de consument.** Een onderzoek dat GAIA in augustus 2026 uitvoerde in frituren in de drie Belgische gewesten, bracht in een aanzienlijk deel van de onderzochte stalen de aanwezigheid van paarden-DNA aan het licht. Voor niet-voorverpakte levensmiddelen is het doorgaans echter niet wettelijk verplicht om te vermelden van welke diersoort het vlees afkomstig is. Consumenten kunnen daardoor paardenvlees eten zonder dat ze daar bij de aankoop van op de hoogte zijn.

- **Voor de traceerbaarheid.** Dat sommige paardachtigen wel tot de voedselketen zijn toegelaten en andere er definitief van zijn uitgesloten, maakt het systeem kwetsbaar voor fraude. Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), Europol (het Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving), de Europese Commissie en verschillende nationale rechtscolleges hebben de voorbije jaren herhaaldelijk gevallen vastgesteld van vervalste paspoorten, gemanipuleerde chips en grensoverschrijdende fraudennetwerken. Daardoor konden paarden die niet voor menselijke consumptie bestemd waren, toch in de voedselketen terechtkomen.[7]

---

[7] Europol. (2021, 22 juli). 15 000 tonnes of illegal food and beverages off the market - A new targeted action within Operation OPSON X focused on adulterated honey [15 000 ton illegale levensmiddelen en dranken van de markt gehaald: een nieuwe gerichte actie binnen operatie OPSON X richtte zich op vervalste honing]. Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/15-000-tonnes-of-illegal-food-and-beverages-market

Jo-Anne McArthur / We Animals

1. GAIA-onderzoek: aanwezigheid van paarden-DNA aangetoond in producten die in Belgische frituren worden verkocht

1.1. Methodologie en resultaten

In augustus 2026 liet GAIA producten analyseren die waren aangekocht in 25 frituren: tien in Vlaanderen, vijf in Brussel en tien in Wallonië. Bij de selectie ervan werd rekening gehouden met een spreiding over verschillende steden en provincies en met uiteenlopende types frituren, van onafhankelijke zaken tot vestigingen die onder eenzelfde handelsnaam werken of deel uitmaken van een keten. In totaal werden 123 snacks uit verschillende categorieën die vaak in frituren worden verkocht, geanalyseerd door een geaccrediteerd laboratorium dat gespecialiseerd is in voedingsanalyses.

De resultaten spreken voor zich. In 76% van de onderzochte frituren werd in minstens één product paarden-DNA aangetroffen. Van alle geanalyseerde stalen testte 26,8% positief. Positieve resultaten kwamen voor in elk van de drie gewesten en in verschillende snackcategorieën.

Gewest	Bezochte frituren	Positieve frituren	Aandeel positief	Geanalyseerde stalen	Positieve stalen	Aandeel positief
Vlaanderen	10	7	70%	49	13	26,5%
Brussel	5	4	80%	25	8	32,0%
Wallonië	10	8	80%	49	12	24,5%
Totaal	**25**	**19**	**76%**	**123**	**33**	**26,8%**

Opmerking: er werden 125 snacks besteld. Omdat twee snacks niet werden meegegeven, werden uiteindelijk 123 stalen geanalyseerd.

1.2. Draagwijdte van het onderzoek

Hoewel deze resultaten niet representatief zijn voor alle Belgische frituren, zijn ze gebaseerd op een zorgvuldige methodologie en op een steekproef die over het volledige Belgische grondgebied is verspreid. De 25 onderzochte zaken bevinden zich in de drie gewesten en bestrijken de vijf Vlaamse provincies, Brussel en de vijf Waalse provincies. Daarnaast werden verschillende categorieën snacks geanalyseerd die vaak in frituren worden verkocht.

Het gaat niet alleen om de aanwezigheid van paardenvlees in bepaalde voedingsmiddelen. Het gaat ook om de mogelijkheid voor consumenten om te weten van welk dier het vlees dat zij kopen afkomstig is en om op basis daarvan een geïnformeerde keuze te maken.

1.3. Consumenteninformatie

In een slagerij is de aankoop van paardenvlees een bewuste keuze. Bij een verwerkt product is het moeilijk of zelfs onmogelijk om zonder uitdrukkelijke vermelding te herkennen van welke diersoort het vlees afkomstig is. De consument is daarvoor volledig afhankelijk van de informatie die hij krijgt.

Voor voorverpakte levensmiddelen schrijft de Europese verordening een benaming en een ingrediëntenlijst voor: paardenvlees moet daarin worden vermeld.[8]Voor niet-voorverpakte levensmiddelen, onder meer in de horeca, grootkeukens en frituren, is in België volgens de algemene regels rond voedselinformatie alleen de vermelding van allergenen verplicht. Aangezien paardenvlees niet behoort tot de stoffen of producten die in bijlage II bij de FIC-verordening zijn opgesomd, bestaat er voor niet-voorverpakte levensmiddelen geen algemene verplichting om de aanwezigheid van paardenvlees te vermelden.[9]

De regels tegen misleidende praktijken blijven van toepassing, maar garanderen dus niet dat de diersoort wordt vermeld. Daardoor kan een consument paardenvlees eten zonder daar bewust voor te hebben gekozen of daar bij de aankoop duidelijk over te zijn geïnformeerd.

---

[8] Europese Unie. (2011). Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten (geconsolideerde versie van 1 april 2025). Publicatieblad van de Europese Unie. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R1169
[9] FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. (2026). Etikettering van voedingsmiddelen. https://economie.fgov.be/nl/themas/verkoop/reglementering/etikettering/voedingssector/etikettering-van

2. België in het hart van de internationale handel in paardenvlees

2.1. Slacht en binnenlandse consumptie

In 2025 werden in Belgische slachthuizen 1662 paardachtigen geslacht: 1659 in Vlaanderen en Brussel en drie in Wallonië, voor een totaalgewicht van 530,10 ton.[10] Daarnaast bedroeg de menselijke consumptie van paardenvlees in 2023 ongeveer 700 gram per inwoner per jaar, uitgedrukt in karkasgewicht-equivalent.[11], [12]

Vergeleken met de geschatte Belgische populatie paardachtigen vertegenwoordigt het aantal geslachte dieren ongeveer 0,4% van de totale populatie en slechts 0,03% van het totale slachtgewicht in België in 2025.[13]

Dit geringe aandeel toont vooral aan dat het slachthuis geen gebruikelijke bestemming is voor paardachtigen die in België worden gehouden. Veel houders benaderen het levenseinde van hun paard zoals dat van andere huisdieren en kiezen voor euthanasie door een dierenarts, buiten de voedselketen. Een einde aan de slacht van paardachtigen zou dan ookslechts een zeer beperkte impact hebben op de totale volumes van de vleessector, terwijl tegelijk ernstige problemen op het vlak van dierenwelzijn en voedselveiligheid zouden worden weggenomen.

---

[10] Statbel. (2026). Statistiek van de geslachte dieren: dieren geslacht in slachthuizen, onderworpen aan de keuring en geschikt verklaard voor consumptie, jaarresultaten per diersoort en regio [Dataset]. be.STAT. Geraadpleegd op 21 september 2026, van https://bestat.statbel.fgov.be/bestat/crosstable.xhtml?datasource=3488f928-86af-4067-92db-4fbe45c9a251

[11] Statbel. (z.d.). Bevoorradingsbalansen. Geraadpleegd op 21 september 2026, van https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/bevoorradingsbalansen

[12] Deze indicator omvat verschillende vormen van vlees, met name vers of bevroren vlees, evenals bereidingen en conserven.

[13] Statbel. (2026). Geslachte dieren. https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/geslachte-dieren#figures

2.2. Een draaischijf van de wereldhandel in paardenvlees

De handel in paardenvlees is veel omvangrijker dan de Belgische productie ervan. In 2025 voerde België 12.268 ton paardenvlees in, een hoeveelheid die overeenkomt met naar schatting 38.500 paardachtigen. De uitvoer bedroeg 8.560 ton, of naar schatting het equivalent van 26.800 paardachtigen.[14], [15] De gegevens van World Integrated Trade Solution (WITS), een platform van de Wereldbank dat toegang biedt tot de officiële internationale handelsstatistieken van de Verenigde Naties, bevestigen de belangrijke rol van België in deze handel. In 2024 stond België wereldwijd op de eerste plaats wat betreft de aangegeven uitvoerwaarde onder GS-code 0205, die betrekking heeft op vers, gekoeld of bevroren vlees van paarden, ezels, muildieren en muilezels.[16] Nederland was de belangrijkste invoerpartner, gevolgd door Argentinië en Roemenië.

Uit deze handelsstromen valt echter niet rechtstreeks af te leiden waar de dieren oorspronkelijk vandaan komen, omdat het vlees via verschillende landen kan worden verhandeld. Zo voerde Nederland in 2024 uit Argentinië een hoeveelheid vlees in die overeenkomt met ongeveer 5800 paardachtigen.[17]

Er werden al herhaaldelijk problemen gemeld over de traceerdbaarheid van paarden en over de omstandigheden waarin ze in sommige herkomstlanden, waaronder Argentinië, worden gehouden, vervoerd en geslacht voor de export. Hoe meer landen, marktdeelnemers en transacties bij de handel betrokken zijn, hoe complexer het wordt om het vlees in elke fase te traceren.

2.3. Een duidelijke terugval in de Belgische detailhandel

De Belgische markt is al sterk veranderd. GAIA en verschillende partnerorganisaties brengen al meer dan tien jaar de omstandigheden in kaart waarin paarden in Latijns-Amerika worden gehouden, vervoerd en geslacht. Supermarktketens die daar paardenvlees aankochten, werden hierover aangesproken en gesensibiliseerd.[18] Verschillende ketens hebben sindsdien hun beleid aangepast: Albert Heijn en Lidl hebben paardenvlees uit hun aanbod geschrapt. Delhaize, Aldi, Colruyt en Carrefour zijn gestopt met de verkoop van paardenvlees uit (Latijns-)Amerika.[19]

Die evolutie toont tegelijk de grenzen van een aanpak die alleen naar de herkomst kijkt. Van leverancier veranderen, verandert niets aan het feit dat paardachtigen nog altijd voor menselijke consumptie worden bestemd. Voor GAIA zou een verbod op uitsluitend de Belgische slacht niet volstaan zolang het vlees kan worden ingevoerd en verkocht. De hervorming moet dan ook de status van paardachtigen, hun slacht en de verkoop van hun vlees als één geheel aanpakken.

---

[14] VLAM. (2026, juni). Belgische import van vlees 2016-2025. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing. https://www.vlaanderen.be/vlam/sites/default/files/publications/2026-06/Belgische%20import%20van%20vlees%202016-2025.pdf
[15] VLAM. (2026, juni). Belgische export van vlees 2016-2025. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing. https://www.vlaanderen.be/vlam/sites/default/files/publications/2026-06/Belgische%20export%20van%20vlees%202016-2025.pdf
[16] Wereldbank. (2024). Belgium meat of horses, asses, mules or hinnies, fresh, imports by country, 2024 [Belgische invoer van vers vlees van paarden, ezels, muildieren of muilezels per land, 2024] [UN Comtrade-gegevens]. World Integrated Trade Solution (WITS): https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/BEL/year/2024/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/020500
[17] Wereldbank. (2024). Netherlands meat of horses, asses, mules or hinnies, fresh, imports by country, 2024 [Nederlandse invoer van vers vlees van paarden, ezels, muildieren of muilezels per land, 2024] [UN Comtrade-gegevens]. World Integrated Trade Solution (WITS). https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/NLD/year/2024/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/020500 https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/NLD/year/2024/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/020500
[18] GAIA. (2024, 15 oktober). Nieuwe beelden onthullen de gruwel van de productie van paardenvlees in Argentinië. https://www.gaia.be/nl/nieuws/nieuwe-beelden-onthullen-de-gruwel-van-de-productie-van-paardenvlees-argentinie
[19] GAIA. (2024, 9 oktober). Overwinning voor GAIA: Carrefour haalt paardenvlees uit Zuid-Amerika uit de rekken. https://www.gaia.be/nl/nieuws/overwinning-voor-gaia-carrefour-haalt-paardenvlees-uit-zuid-amerika-uit-de-rekken

3. Tekortkomingen in de traceerbaarheid en gedocumenteerde fraude

3.1. Identificatie gedurende het volledige leven van het dier

In verhouding tot de omvang van hun populatie behoren paardachtigen tot de meest vervoerde dieren in Europa.[20] Ze worden vervoerd voor onder meer sport, handel en slacht. Een aanzienlijk deel van de kortere ritten voor recreatie, voortplanting, werk of diergeneeskundige zorg wordt niet geregistreerd.[21] Daarnaast kan eenzelfde paard tijdens zijn leven verschillende keren van verantwoordelijke, land en gebruik veranderen.[22]

Een sluitend identificatiesysteem is daarom essentieel om het verband te bewaren tussen het dier, zijn identiteit, zijn diergeneeskundige voorgeschiedenis en zijn status voor menselijke consumptie.

Het Europese kader daarvoor is onder meer vastgelegd in de Verordeningen (EU) 2016/429, 2019/2035 en 2021/963.[23],[24],[25] In België moeten alle paardachtigen worden geïdentificeerd en geregistreerd in de centrale databank HorseID. Daarnaast moeten ze beschikken over een paspoort dat aan de Europese normen voldoet en een elektronische chip dragen.[26],[27]

---

[20] Europees Parlement, Verantwoord houden en verzorgen van paardachtigen, resolutie van 14 maart 2017 (2016/2078(INI)), P8_TA(2017)0065, PbEU C 263, 25.7.2018, p. 40, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017IP0065
[21] Eurogroup for Animals. (2025). Equine survey report: Understanding the equine sector and equid welfare needs across Europe [Onderzoeksrapport over paardachtigen: inzicht in de paardensector en de welzijnsbehoeften van paardachtigen in Europa]. https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2025-04/20250428-Equine%20survey%20report%20-%20English_0.pdf
[22] Europese Commissie. (2025). Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling door de Commissie van de situatie wat betreft de behandeling met diergeneesmiddelen van paardachtigen en hun uitsluiting van de voedselketen, waaronder met betrekking tot de invoer van paardachtigen uit derde landen (COM(2025) 699 final). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0699
[23] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2016). Verordening (EU) 2016/429 van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid ("diergezondheidswetgeving"). Publicatieblad van de Europese Unie, L 84, 1–208. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0429
[24] Europese Commissie. (2019). Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2035 van de Commissie van 28 juni 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft regels voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, alsmede voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren. Publicatieblad van de Europese Unie, L 314, 115–169. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32019R2035
[25] Europese Commissie. (2021). Uitvoeringsverordening (EU) 2021/963 van de Commissie van 10 juni 2021 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Verordeningen (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 en (EU) 2019/6 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de identificatie en registratie van paardachtigen en tot vaststelling van modelidentificatiedocumenten voor die dieren. Publicatieblad van de Europese Unie, L 213. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32021R0963
[26] Belgische Confederatie van het Paard. (z.d.). Veulen. https://cbc-bcp.be/horseid/horseid-houder/identificatie-houder/veulen/
[27] Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (2022, 7 november). Koninklijk besluit betreffende de voorschriften voor inrichtingen waar paardachtigen worden gehouden en de traceerbaarheid van paardachtigen. https://www.health.belgium.be/nl/organisatie-beleid/regelgeving-beleidsdocumenten/koninklijk-besluit-7-november-2022

Bepaalde diergeneeskundige behandelingen zorgen ervoor dat een paardachtige definitief uit de voedselketen wordt uitgesloten. Sinds 2022 kan alleen de dierenarts een paardachtige uitsluiten wanneer een behandeling dat vereist. De verantwoordelijke kan niet langer zelf vragen om zijn paard van de voedselketen uit te sluiten.[28],[29]

Van 2000 tot 2022 was dat wel mogelijk. Het onderscheid tussen paardachtigen die wel of niet tot de voedselketen zijn toegelaten, vormt precies de grens die de gedocumenteerde fraude probeert te omzeilen.

3.2. Ernstige tekortkomingen aan het licht gebracht

Het traceerbaarheidssysteem voor paardachtigen staat of valt met betrouwbare paspoorten, een elektronische identificatie en de gegevens over hun status in de voedselketen en hun diergeneeskundige behandelingen. Elke vervalsing, foutieve identiteit of onvolledige informatie verzwakt de controle op de vraag of een dier tot de slacht mag worden toegelaten.De internationale operatie OPSON X tegen voedselfraude bracht zulke tekortkomingen duidelijk aan het licht.

Tussen december 2020 en juni 2021 voerde het FAVV in het kader van operatie OPSON X 21 gerichte controles uit in de paardensector, waarvan vijf in slachthuizen. De operatie werd gecoördineerd door Europol en de Internationale Criminele Politieorganisatie (Interpol)[30].

Enkele belangrijke vaststellingen:

- Van de 230 paardenpaspoorten die in België werden gecontroleerd, bleken er 35 vervalst (15,2%). Zeven daarvan waren gekoppeld aan een valse identiteit.
- Er vonden 11 inbeslagnames om sanitaire redenen plaats en er werden zes dossiers geopend voor verder onderzoek.
- Bij meer dan de helft van de paardachtigen die in de onderzochte gevallen naar het slachthuis werden gebracht, ontbrak volledige informatie over de toegediende geneesmiddelen.
- Bij meer dan 15% van de onderzochte paardachtigen werden residuen aangetroffen van geneesmiddelen waarvan het gebruik bij paarden aan specifieke voorwaarden is gebonden.
- Op Europees niveau vertoonde ongeveer 20% van de gecontroleerde buitenlandse paspoorten van paarden die voor de slacht bestemd waren, tekenen van vervalsing.

3.3. Een sector regelmatig door schandalen getroffen

De operatie OPSON X staat niet op zichzelf. De voorbije vijftien jaar kwamen fraude en problemen met de traceerbaarheid van paardachtigen herhaaldelijk aan het licht:

- 2013: het Europese paardenvleesschandaal. In verschillende Europese landen wordt paardenvlees aangetroffen in producten die als rundvleesproducten worden verkocht[31].

[28] Europese Commissie. (2021). Uitvoeringsverordening (EU) 2021/963 van de Commissie van 10 juni 2021 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Verordeningen (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 en (EU) 2019/6 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de identificatie en registratie van paardachtigen en tot vaststelling van modelidentificatiedocumenten voor die dieren. Publicatieblad van de Europese Unie, L 213, 3–55. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32021R0963
[29] Belgische Confederatie van het Paard. (2023). Identificatie [Houder]. https://cbc-bcp.be/horseid/horseid-houder/identificatie-houder/
[30] Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen. (2021, 9 augustus). 230 paardenpaspoorten worden gescreend door het FAVV in het kader van de Europese actie OPSON X. België leidt de strijd tegen illegaal geproduceerd paardenvlees [Persbericht]. https://favv-afsca.be/nl/publication/230-paardenpaspoorten-worden-gescreend-door-het-favv-het-kader-van-de-europese-actie-opson-x-belgie
[31] Europese Commissie. (z.d.). Horse meat (2013-14): EU coordinated actions [Paardenvlees (2013-14): gecoördineerde EU-acties]. Directoraat-generaal Gezondheid en Voedselveiligheid. https://food.ec.europa.eu/food-safety/eu-agri-food-fraud-network/eu-coordinated-actions/horse-meat-2013-14_en

- December 2022: Europol en de Spaanse autoriteiten ontmantelen een netwerk dat chips en documenten vervalst van paarden die niet geschikt zijn voor consumptie. Het vlees werd in verschillende Europese landen verkocht, waaronder België. In ons land worden zes personen gearresteerd[32].
- Juni 2024: de Ierse openbare omroep RTÉ brengt aan het licht hoe grensoverschrijdende criminele netwerken paspoorten en chips manipuleren van paarden die voor de slacht bestemd zijn. De netwerken zijn actief in Ierland en op het Europese vasteland, waaronder België[33].
- November 2024: de correctionele rechtbank van Antwerpen veroordeelt de uitbater van een manege in Arendonk tot twintig maanden gevangenisstraf wegens fraude met paspoorten en chips[34].
- Van 2018 tot 2024: in het Europese systeem voor snelle waarschuwingen RASFF werden bijna 200 meldingen geregistreerd over problemen met de identificatie of de paspoorten van paarden die op de Europese markt terechtkwamen. Volgens Foodwatch, een onafhankelijke organisatie die opkomt voor de rechten van consumenten, waren bij elk van deze meldingen verschillende landen betrokken[35].
- September 2026: een internationaal onderzoek dat in België wordt gevoerd door de federale gerechtelijke politie van Oost-Vlaanderen, onder meer in samenwerking met het FAVV en Europol, richt zich op de vermoedelijke herintroductie in de voedselketen van paarden die daarvan waren uitgesloten, waaronder sportpaarden.[36]De praktijken omvatten het vervalsen van paspoorten en het gebruik van dubbele elektronische chips. Een paardenhandelaar uit Oost-Vlaanderen zou een sleutelrol hebben gespeeld in dit netwerk, waarbij ook Nederland, Frankrijk en Ierland betrokken zijn. Een groot aantal dieren werd in beslag genomen. In België werden drie verdachten opgepakt, van wie er twee onder aanhoudingsbevel werden geplaatst[37].

Wanneer een identificatiesysteem kan worden omzeild, wordt het onmogelijk om de werkelijke herkomst van het paard, zijn medische voorgeschiedenis en zijn toelating tot de voedselketen te garanderen. Controles sporen bepaalde vormen van fraude op, maar zolang paarden die wel en niet voor de voedselketen bestemd zijn naast elkaar bestaan, blijft het mogelijk om dieren op frauduleuze wijze van de ene status naar de andere over te brengen. Ook daarom moeten alle paardachtigen standaard van de voedselketen worden uitgesloten.

---

[32] Europol. (2022, 1 december). 41 arrests for selling potentially dangerous horse meat: Operation leads to seizure of more than half a tonne of horse meat unfit for consumption [41 arrestaties voor de verkoop van mogelijk gevaarlijk paardenvlees: operatie leidt tot de inbeslagname van meer dan een halve ton paardenvlees dat ongeschikt is voor consumptie]. Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/41-arrests-for-selling-potentially-dangerous-horse-meat

[33] Ryan, C. (2024, 12 juni). Food safety concerns as horses seen re-microchipped pre-slaughter [Bezorgdheid over voedselveiligheid nadat paarden vóór de slacht van een nieuwe microchip blijken te worden voorzien]. RTÉ Investigates. https://www.rte.ie/news/investigations-unit/2024/0612/1454429-food-safety-concerns-as-horses-seen-re-microchipped-pre-slaughter/

[34] Reyntjens, S. (2024, 22 november). Arendonkse manegehouders veroordeeld voor gesjoemel met paardenpaspoorten. Het Nieuwsblad. https://www.nieuwsblad.be/regio/antwerpen/rivierenland/duffel/arendonkse-manegehouders-veroordeeld-voor-gesjoemel-met-paardenpaspoorten/27530323.html

[35] Foodwatch. (2024). Illegal horsemeat trafficking: Transparency and stricter controls needed [Illegale handel in paardenvlees: transparantie en strengere controles nodig]. https://www.foodwatch.org/en/illegal-horsemeat-trafficking-transparency-and-stricter-controls-needed

[36] Europol. (2026, 11 september). Thousands of horses caught up in Europe-wide trafficking scheme [Duizenden paarden betrokken bij een Europees netwerk van illegale handel]. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/thousands-of-horses-caught-in-europe-wide-trafficking-scheme

[37] Renier, H., & Hamers, L. (2026, 10 september). Drie arrestaties in België in internationaal onderzoek naar ongeschikte slachtpaarden: sleutelrol voor Oost-Vlaamse handelaar. Het Laatste Nieuws. https://www.hln.be/binnenland/drie-arrestaties-in-belgie-in-internationaal-onderzoek-naar-ongeschikte-slachtpaarden-sleutelrol-voor-oost-vlaamse-handelaar~a62aaabc/

GAIA
Jo-Anne McArthur / Otwarte Klatki / We Animals

4. Het paard, een voelend wezen dat bijzonder kwetsbaar is

Paarden zijn kuddedieren. Wanneer ze van hun soortgenoten worden gescheiden, alleen worden gehouden of met onbekende paarden worden samengebracht, veroorzaakt dat stress, agressie en verwondingen. Bij het hanteren van paarden moet ook rekening worden gehouden met hun instinctief vluchtgedrag wanneer ze een bedreiging ervaren. Als dat in een nieuwe of onbekende situatie niet mogelijk is, kunnen angst en onrust sterk toenemen.[38] Hoe een paard met zulke situaties omgaat, hangt onder meer af van zijn eerdere ervaringen, de manier waarop het wordt gehanteerd en de deskundigheid van de betrokken personen. Deze specifieke eigenschappen verklaren waarom voorzieningen die voor andere diersoorten zijn ontworpen, niet altijd geschikt zijn voor paarden.

4.1. EFSA-advies over het transport van paarden en ezels (2022): dertien nadelige gevolgen voor het welzijn

In 2022 gaf de Europese Commissie EFSA de opdracht om wetenschappelijk advies op te stellen over de bescherming van paarden en ezels tijdens het transport. Daarbij onderzocht het onder meer langeafstandstransporten van paarden naar slachthuizen. EFSA identificeerde 13 belangrijke risico's voor het welzijn van paarden tijdens het transport, rekening houdend met de ernst, duur en frequentie ervan: maag-darmstoornissen, stress door het hanteren van de dieren, hittestress, verwondingen, isolatiestress, stress door de bewegingen van het voertuig, langdurige honger, langdurige dorst, ademhalingsstoornissen, moeilijkheden om te rusten, bewegingsbeperking, zintuiglijke overprikkeling en scheidingsstress.[39]

---

[38] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2022). Welfare of equidae during transport [Welzijn van paardachtigen tijdens het transport]. EFSA Journal, 20(9), e07444. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444
[39] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2022). Welfare of equidae during transport [Welzijn van paardachtigen tijdens het transport]. EFSA Journal, 20(9), e07444. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444

4.2. EFSA-advies over de slacht (2025): elke fase als oorzaak van lijden

In een advies dat in 2025 werd gepubliceerd, onderzoekt EFSA het traject van paarden, inclusief pony's, vanaf hun aankomst in het slachthuis tot hun dood: het uitladen, wachten, opdrijven naar de verdoving, fixeren, verdoven en verbloeden. Daarbij beschrijft EFSA risico's zoals verwondingen, bewegingsbeperking, zintuiglijke overprikkeling en scheidingsstress.[40]

Ongeschikte of te langdurige fixatie kan de onrust en kans op verwondingen vergroten. Als de verdoving niet doeltreffend is of het dier tijdens het verbloeden opnieuw bij bewustzijn komt, kan dat hevige pijn en angst veroorzaken.

Dat paardachtigen gevoelige dieren zijn waarvan hun lijden in elke fase wetenschappelijk is gedocumenteerd, maakt de huidige situatie moeilijk te rechtvaardigen. Een keten in stand houden die wetenschappelijk in verband wordt gebracht met vermijdbaar dierenleed, zorgt voor een fundamentele tegenstrijdigheid die alleen met een politieke beslissing kan worden weggewerkt.

---

[40] EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2025). Welfare of horses at slaughter [Welzijn van paarden bij de slacht]. EFSA Journal, 23(1), e9178. EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2025). Welfare of horses at slaughter. EFSA Journal, 23(1), e9178. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9178

5. Juridisch kader

5.1. Een geheel van aanvullende regels

De wet voorziet regels voor identificatie, traceerbaarheid, bescherming tijdens het transport en het doden, hygiëne en controles. Zo zijn er onder meer de Verordeningen (EU) 2016/429, 2019/2035 en 2021/963 en de Verordeningen (EG) nr. 1/2005 en nr. 1099/2009.[41] De algemene regels rond voedselveiligheid blijven van toepassing.[42]

5.2. Paardachtigen in de voedselketen

Verordening (EG) nr. 853/2004 rekent "als landbouwhuisdier gehouden eenhoevigen" tot de "als landbouwhuisdier gehouden hoefdieren". De verordening legt hygiënevoorschriften vast, maar bevat geen volledige lijst van diersoorten die voor menselijke consumptie zijn toegelaten.[43]

Verordening (EU) 2019/6 betreffende diergeneesmiddelen kwalificeert paardachtigen als "voedselproducerende dieren"[44].

Verordening (EG) nr. 1069/2009 inzake dierlijke bijproducten rekent paardachtigen uitdrukkelijk tot de "landbouwhuisdieren" en onderscheidt hen van "gezelschapsdieren"[45].

Deze juridische kwalificatie bepaalt welke regels voor paardachtigen gelden op het vlak van geneesmiddelen, identificatie, transport en slacht.

De Vlaamse en de Waalse Codex Dierenwelzijn definiëren het slachthuis door te verwijzen naar Verordening 853/2004[46], [47].

5.3. Onvolledige informatie over de geconsumeerde diersoort

Voor voorverpakte levensmiddelen schrijft Verordening (EU) nr. 1169/2011 onder meer een verkoopbenaming en een volledige ingrediëntenlijst voor.[48]

---

[41] Identificatie: Verordeningen (EU) 2016/429, 2019/2035 en 2021/963 en het voormelde koninklijk besluit van 7 november 2022. Vervoer: Verordening (EG) nr. 1/2005. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2005/1/oj/nld. Doden: Verordening (EG) nr. 1099/2009. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1099/oj/nld

[42] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2017). Verordening (EU) 2017/625 van 15 maart 2017 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten (verkorte titel). Publicatieblad van de Europese Unie, L 95, 1–142. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj/nld

[43] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2004). Verordening (EG) nr. 853/2004 van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong, bijlage I, punten 1.1 en 1.2. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2004/853/oj/nld

[44] Europees Parlement en Raad van de Europese Unie. (2019). Verordening (EU) 2019/6 van 11 december 2018 betreffende diergeneesmiddelen en tot intrekking van Richtlijn 2001/82/EG, art. 4, punt 38. Publicatieblad van de Europese Unie, L 4, 43–167. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj/nld

[45] Europees Parlement en Raad van de Europese Unie. (2009). Verordening (EG) nr. 1069/2009 van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002, art. 3, punten 6 en 8. Publicatieblad van de Europese Unie, L 300, 1–33. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1069/oj/nld

[46] Vlaamse overheid. (2024). Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024, art. 3, 27°. De Codex definieert een "slachthuis" als een inrichting voor het slachten van landdieren die onder Verordening (EG) nr. 853/2004 valt. https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1039852

[47] Waals Gewest. (2018). Decreet van 4 oktober 2018 betreffende het Waalse Dierenwelzijnswetboek, art. D.4, § 1, 3°. Het wetboek definieert een "slachthuis" als een inrichting voor het slachten van landdieren die onder het toepassingsgebied van Verordening (EG) nr. 853/2004 valt. https://wallex.wallonie.be/eli/loi-decret/2018/10/04/2018015578/2021/01/01

[48] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2011). Verordening (EU) nr. 1169/2011 van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, met name art. 9 en 18. Publicatieblad van de Europese Unie, L 304, 18–63. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj/nld

Als paardenvlees deel uitmaakt van het product, moet dat dus worden vermeld. Gebeurt dat niet, dan is dat in strijd met de geldende informatievoorschriften.

Voor niet-voorverpakte levensmiddelen – die onder meer worden geserveerd in de horeca, grootkeukens en frituren – en voor bepaalde levensmiddelen die als afhaalproduct worden verkocht, ligt dat anders.

In dat geval verplichten artikel 44 van de FIC-verordening en het koninklijk besluit van 17 juli 2014 in hoofdzaak tot het verstrekken van informatie over allergenen.[49],[50] Zij voorzien niet in een algemene verplichting om een ingrediëntenlijst mee te delen en dus ook niet om te vermelden van welke diersoort het gebruikte vlees afkomstig is. De bepalingen die misleidende informatie verbieden blijven van toepassing. Deze garanderen op zich echter niet dat de consument vóór zijn aankoop systematisch wordt geïnformeerd over de diersoort aanwezig in het product.

5.4 Een herkomstvermelding die paardenvlees uitsluit

De verplichte vermelding van de landen waar de dieren zijn gehouden en geslacht, zoals bepaald in Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1337/2013, geldt slechts voor bepaalde diersoorten[51], paarden vallen daarbuiten. Ook voor vlees dat als ingrediënt in een product wordt gebruikt, geldt die herkomstvermelding niet.

Verordening (EU) 2018/775 brengt een nuancering aan: de herkomst van het primaire ingrediënt moet worden vermeld wanneer de fabrikant zelf een andere herkomst benadrukt[52]. Geen van deze verorderingen maakt het voor een Belgische consument mogelijk om te achterhalen in welke landen het paard is geboren, gehouden en geslacht.

5.5. De noodzaak om verder te gaan dan strengere etiketteringsregels

Meer informatie over de diersoort en de herkomst bij de verkoop van niet-voorverpakte levensmiddelen zou de transparantie vergroten. Etikettering alleen volstaat echter niet. Paardenvlees wordt immers ook verkocht via kanalen waar slechts beperkte informatie verplicht moet worden meegedeeld en waar die informatie bovendien steunt op een sector waarin al uitvoerig tekortkomingen zijn vastgesteld.

Ook een vermelding van de diersoort biedt op zichzelf geen garantie dat het dier terecht tot de voedselketen was toegelaten of dat zijn voorgeschiedenis correct is gedocumenteerd. Het probleem gaat daarom verder dan alleen de informatie die aan de consument wordt verstrekt.

[49] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2011). Verordening (EU) nr. 1169/2011 van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, met name art. 44. Publicatieblad van de Europese Unie, L 304, 18–63. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj/nld
[50] België. (2014). Koninklijk besluit van 17 juli 2014 tot vaststelling van de bepalingen inzake de mededeling van bepaalde stoffen en producten die allergieën of intoleranties veroorzaken voor niet-voorverpakte levensmiddelen. Belgisch Staatsblad, 12 augustus 2014. https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/2014/07/17/2014024317/justel
[51] Europese Commissie. (2013). Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1337/2013 van 13 december 2013 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van Verordening (EU) nr. 1169/2011 wat betreft de vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van vers, gekoeld of bevroren vlees van varkens, schapen, geiten en pluimvee. Publicatieblad van de Europese Unie, L 335, 19–22. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2013/1337/oj/nld
[52] Europese Commissie. (2018). Uitvoeringsverordening (EU) 2018/775 van de Commissie van 28 mei 2018 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor artikel 26, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1169/2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, wat betreft de regels voor de vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van het primaire ingrediënt van een levensmiddel. Publicatieblad van de Europese Unie, L 131, 8–11. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2018/775/oj/nld

Andere paardachtigen (ezels, muildieren, muilezels)

Dit rapport gaat hoofdzakelijk over paarden, die de overgrote meerderheid vormen van de paardachtigen die in België worden gehouden, vervoerd en geslacht. Ezels, muildieren en muilezels, vallen echter onder hetzelfde Europese juridische kader. Net als paarden worden zij beschouwd als eenhoevigen die als (landbouw)huisdier worden gehouden en in de voedselketen kunnen terechtkomen. De problemen die in dit rapport aan bod komen, namelijk het lijden bij de slacht, de tekortkomingen in de traceerbaarheid en het gebrek aan consumenteninformatie, gelden dus ook voor deze dieren.

Over ezels, muildieren en muilezels zijn bovendien maar weinig volledige gegevens beschikbaar. Zo wordt hun aantal in de Belgische nationale emissie-inventaris van 2025 voortaan als “niet geraamd” vermeld[53]. België verduidelijkt dat er voor deze categorie geen gegevens beschikbaar zijn en dat eerder ten onrechte werd aangenomen dat deze dieren bij de paarden waren meegeteld. Omdat betrouwbare cijfers over hun aantal ontbreken, moet een hervorming alle paardachtigen omvatten.

---

[53] Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Agence wallonne de l’Air et du Climat (AWAC), Leefmilieu Brussel & Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu (IRCEL-CELINE). (2025, maart). Informative Inventory Report about Belgium’s air emissions submitted under the UNECE Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution (CLRTAP) and National Emission Ceiling Directive (NECD) [Informatief inventarisrapport over de Belgische luchtemissies, ingediend in het kader van het UNECE-Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand (CLRTAP) en de richtlijn inzake nationale emissieplafonds (NECD)]. https://irceline.be/nl/emissies/IIR2025.pdf

GAIA
PhotoAdvocacy / We Animals

6. Juridische ontwikkelingen in Europa en wereldwijd

In Griekenland bepaalt Wet 4830/2021 betreffende het welzijn van gezelschapsdieren: [54]. “Het fokken, uitvoeren en gebruiken van honden, katten, paardachtigen en fretten voor de productie van bont, leder of vlees, of voor de productie van geneesmiddelen of andere stoffen, is verboden.” De Griekse wet verbiedt dus niet alleen dat paardachtigen voor vleesproductie worden bestemd, maar ook dat zij voor dat doel worden gefokt en uitgevoerd. Zo wordt het risico op verplaatsing van de productie beperkt. De wet verbindt aan deze verboden aanzienlijke sancties (50.000 euro per dier).

In het Verenigd Koninkrijk verbiedt de Animal Welfare (Livestock Exports) Act 2024 de uitvoer van bepaalde dieren, waaronder paardachtigen, vanuit Groot-Brittannië naar bestemmingen buiten de Britse Eilanden wanneer zij bestemd zijn voor de slacht.[55]

In de Verenigde Staten worden sinds 2007 geen paarden meer geslacht voor menselijke consumptie.[56] Verschillende staten, waaronder Californië, Texas, New York, New Jersey en Illinois, hebben bovendien uitdrukkelijke verboden ingevoerd. In Californië is het sinds de goedkeuring van Proposition 6 in 1998 onder meer verboden om een paardachtige te houden, te verkopen, te kopen, over te dragen, in te voeren of uit te voeren met de bedoeling het dier voor menselijke consumptie te doden. Ook de verkoop van paardenvlees voor menselijke consumptie is er verboden.[57]

In Canada publiceerde de regering van Ontario in september 2026 een voorstel om de regelgeving te wijzigen om zo het slachten van paardachtigen voor menselijke consumptie te verbieden in vleesbedrijven met een provinciale vergunning. Het voorstel wil in die bedrijven ook de verwerking, verpakking, etikettering, hantering, opslag, distributie, verkoop en ontvangst van karkassen van paardachtigen of producten op basis van hun vlees verbieden.[58]

Deze buitenlandse voorbeelden tonen aan dat beperkingen op de productie van paardenvlees, de slacht van paardachtigen en hun toelating tot de voedselketen ook elders bestaan. Verschillende landen hebben al gekozen voor een strengere bescherming van deze dieren. België kan zich op die concrete buitenlandse precedenten baseren om een eigen regeling uit te werken. Zo kan België aansluiten bij een ontwikkeling die in andere landen al is ingezet om paardachtigen beter te beschermen.

---

[54] Helleense Republiek. (2021). Wet nr. 4830/2021 tot vaststelling van een nieuw kader voor het welzijn van gezelschapsdieren, het programma “ARGOS” en andere bepalingen, art. 23, § 5. Staatsblad van de Helleense Republiek, A’ 169, 18 september 2021. https://www.paws.gr/laws-on-animal-welfare

[55] Verenigd Koninkrijk. (2024). Animal Welfare (Livestock Exports) Act 2024 [Wet inzake dierenwelzijn (uitvoer van vee) van 2024], c. 11, art. 1. https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/11/2024-07-22

[56] U.S. Government Accountability Office. (2011). Horse welfare: Action needed to address unintended consequences from cessation of domestic slaughter [Paardenwelzijn: maatregelen nodig om onbedoelde gevolgen van de stopzetting van de binnenlandse slacht aan te pakken] (GAO-11-228). https://www.gao.gov/products/gao-11-228

[57] Legislative Analyst’s Office. (1998, 3 november). Proposition 6: Criminal law. Prohibition on slaughter of horses and sale of horsemeat for human consumption [Proposition 6: strafrecht. Verbod op het slachten van paarden en de verkoop van paardenvlees voor menselijke consumptie]. Staat Californië. https://lao.ca.gov/BallotAnalysis/BallotDetail?id=63

[58] Ontario Ministry of Agriculture, Food and Agribusiness. (2026, 8 september). Proposal to ban equine slaughter and processing of equine carcasses and/or meat products in provincially licensed meat plants [Voorstel om het slachten van paardachtigen en het verwerken van karkassen van paardachtigen en/of vleesproducten in vleesbedrijven met een provinciale vergunning te verbieden] (voorstel nr. 26-OMAFRA015). Ontario Regulatory Registry. https://www.regulatoryregistry.gov.on.ca/proposal/54655

GAIA
Jo-Anne McArthur / NEAVS / We Animals

7. Een Belgische hervorming

7.1. Gewestelijk niveau: de status erkennen en de slacht verbieden

De gewesten zijn bevoegd voor dierenwelzijn en kunnen wetgeving aannemen om dierenleed te voorkomen. Deze bevoegdheid gaat verder dan de omstandigheden waarin dieren worden gehouden of gedood. De Raad van State heeft dat uitdrukkelijk bevestigd in zijn advies nr. 67.713/1/V van 14 augustus 2020 over een voorstel betreffende producten afkomstig van kangoeroes. Als een maatregel bedoeld is om dierenleed te voorkomen, is het in beginsel aan de gewesten, die bevoegd zijn voor dierenwelzijn, om te beoordelen of een verbod gerechtvaardigd is[59].

De gewesten moeten daarom:
•paardachtigen de status van gezelschapsdieren toekennen;
•het slachten van paardachtigen voor menselijke consumptie op hun grondgebied verbieden. Dit met behoud van de mogelijkheid om een dier te laten euthanaseren door een dierenarts wanneer het ernstig en ongeneeslijk lijdt.

De gewesten hebben dus ook ruimte om regels vast te stellen over de verkoop en het voor menselijke consumptie aanbieden van producten van dierlijke oorsprong, wanneer zij dat doen vanuit hun bevoegdheid voor dierenwelzijn.

De uitsluiting van paardachtigen uit de voedselketen kan daarom op gewestelijk niveau worden geregeld, zowel via maatregelen over hun status en slacht als via regels over hun bestemming voor menselijke consumptie.

7.2. Federaal niveau: identificatie, commercialisering en controles

Op federaal niveau moeten de volgende elementen worden aangepast:

- Het paardenpaspoort en de databank HorseID, zodat uitsluiting uit de voedselketen de standaardstatus van paardachtigen wordt.
- De FAVV-controles op invoer, inspectie en traceerbaarheid.
- De wetgeving over commercialisering, om het in de handel brengen, verkopen en leveren van paardenvlees te verbieden. Ook wanneer het als ingrediënt wordt gebruikt.

7.3. Verenigbaarheid met het Europese recht en uitvoering

Een Belgisch verbod op de commercialisering zou overeenkomstig Richtlijn (EU) 2015/1535 bij de Europese Commissie moeten worden aangemeld via de kennisgevingsprocedure voor technische voorschriften[60].

Daarnaast zou het verbod de artikelen 34 en 36 van het Verdrag over de werking van de Europese Unie (VWEU) moeten naleven.

[59] Raad van State. (2020, 14 augustus). Advies nr. 67.713/1/V over een wetsvoorstel tot instelling van een verbod op de exploitatie van kangoeroes met het oog op commercialisering, commerciële productie en vervaardiging (Parl. St., Kamer, 2019-2020, nr. 55-1025/002).
[60] Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2015). Richtlijn (EU) 2015/1535 van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij. Publicatieblad van de Europese Unie, L 241, 1–15. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj/nld

Een beperking van het vrije verkeer kan onder meer worden gerechtvaardigd om ethische redenen of ter bescherming van de gezondheid en het welzijn van dieren, op voorwaarde dat zij geen middel vormt tot willekeurige discriminatie of een verkapte beperking van de handel tussen lidstaten. Bij de juridische onderbouwing van zo'n hervorming spelen daarom onder meer het vermogen van deze dieren om te voelen, de veranderende maatschappelijke verwachtingen en de evenredigheid van de maatregel een centrale rol.

Het Griekse precedent toont aan dat een lidstaat kan optreden. Verordening (EU) 2026/1818 over honden en katten toont bovendien aan dat de Europese wetgever voor bepaalde diersoorten een geharmoniseerd stelsel kan invoeren op basis van hun welzijnsbehoeften en hun plaats in de samenleving.

8. Wat wil GAIA?

Gezien de plaats van het paard in de samenleving, het gedocumenteerde lijden van paardachtigen in alle fasen van de keten, de tekortkomingen in de traceerbaarheid, het gebrek aan informatie bij de verkoop van niet-voorverpakte levensmiddelen en het Griekse precedent, vraagt GAIA om paardachtigen geleidelijk uit de voedselketen te weren. Daarvoor stelt GAIA drie maatregelen voor.

1. PAARDACHTIGEN ERKENNEN ALS GEZELSCHAPSDIEREN

Voor alle paardachtigen moet als beginsel worden vastgelegd dat zij niet voor menselijke consumptie bestemd zijn. Die uitsluiting moet vanaf de identificatie automatisch en definitief zijn, met de nodige juridische aanpassingen en een correcte verwerking in HorseID en de bijbehorende documenten. De status mag niet langer veranderen door een wijziging in het gebruik van het dier of door een individuele beslissing.

2. EEN EINDE MAKEN AAN DE SLACHT VOOR MENSELIJKE CONSUMPTIE

De slacht voor menselijke consumptie in de drie gewesten verbieden, zonder onderscheid tussen paardachtigen. De hervorming moet ook voorkomen dat paardachtigen worden uitgevoerd om in het buitenland voor menselijke consumptie te worden geslacht. Zo wordt de productie niet louter verplaatst.

3. EEN EINDE MAKEN AAN DE COMMERCIALISERING VAN VLEES VAN PAARDACHTIGEN

Het in de handel brengen, verkopen en invoeren van paardenvlees in België moet worden verboden, ongeacht de herkomst ervan. Dat verbod moet ook gelden voor het gebruik van paardenvlees als ingrediënt in voedselbereidingen, inclusief verwerkte producten.

GAIA
PhotoAdvocacy / We Animals

Conclusie

Paarden nemen een bijzondere plaats in de samenleving in. Ze worden gehouden als gezelschapsdier of voor recreatie en sport, maar kunnen nog altijd worden geslacht voor menselijke consumptie. Die tegenstelling tussen de plaats van het paard in onze samenleving en de manier waarop de dieren juridisch worden behandeld, is niet langer aanvaardbaar.

Uit het onderzoek dat GAIA in augustus 2026 uitvoerde in frituren in de drie gewesten, werd in een groot deel van de onderzochte zaken paarden-DNA aangetroffen in minstens één aangekocht product. Dit legt een probleem bloot dat de wet nog steeds mogelijk maakt: snacks die aan het grote publiek worden verkocht, kunnen vlees bevatten van een diersoort die een ruime meerderheid van de bevolking niet wil eten. In voorverpakte producten is bovendien moeilijk te herkennen om welke diersoort het gaat, terwijl die informatie bij niet-voorverpakte levensmiddelen niet systematisch verplicht is.

Daar komt nog bij dat in België en elders in Europa ernstige problemen met de traceerbaarheid zijn vastgesteld, zoals vervalste paspoorten, gemanipuleerde elektronische chips en de frauduleuze herintroductie in de voedselketen van dieren die daarvan waren uitgesloten.

Maar de kern van de kwestie zijn de dieren zelf. Wetenschappelijke adviezen van EFSA tonen aan dat paardachtigen tijdens het volledige traject naar het slachthuis kunnen worden blootgesteld aan angst, stress, verwondingen, uitputting en ander lijden. Zolang paardachtigen voor menselijke consumptie worden bestemd, blijft dat risico bestaan. Ze worden voor hun vlees vervoerd, gehanteerd, gefixeerd en geslacht, terwijl al die fasen ernstige en gedocumenteerde risico's voor hun welzijn inhouden.

De specifieke bescherming die GAIA voor paardachtigen vraagt, betekent niet dat zij belangrijker zijn dan andere dieren of meer zouden kunnen voelen. Ze vertrekt van een bijzondere situatie: dieren die overwegend als gezelschapsdier of voor recreatie en sport worden gehouden, kunnen nog altijd terechtkomen in een voedselketen waarin zowel dierenleed als problemen met de traceerbaarheid uitvoerig zijn gedocumenteerd.

Ook juridisch zijn er mogelijkheden. Andere landen hebben er al voor gekozen om paardachtigen geheel of gedeeltelijk aan de vleesproductie te onttrekken. GAIA vraagt de bevoegde overheden daarom om paardachtigen volledig uit de voedselketen te weren: door hun status als gezelschapsdieren te erkennen, een einde te maken aan hun slacht voor menselijke consumptie in de drie gewesten en ook een einde te maken aan de commercialisering van paardenvlees in België.

Het doel is duidelijk: de wet beter laten aansluiten bij de plaats die paardachtigen vandaag in onze samenleving innemen, zo een structurele bron van dierenleed en fraude wegnemen en bevestigen dat paardachtigen niet thuishoren in de voedselketen.

GAIA

Jo-Anne McArthur / NEAVS / We Animals

Acroniemen en afkortingen

Afkorting	Betekenis
FAGG	Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
AWF	Animal Welfare Foundation
BEUC	Europese Consumentenbond
BCP	Belgische Confederatie van het Paard
WER	Wetboek van economisch recht
DG SANTE	Directoraat-generaal Gezondheid en Voedselveiligheid van de Europese Commissie
EFSA	European Food Safety Authority (Europese Autoriteit voor voedselveiligheid)
Europol	Agentschap van de Europese Unie voor samenwerking op het gebied van rechtshandhaving
FEBEV	Federatie van het Belgisch Vlees
FIC	Verordening (EU) nr. 1169/2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten
INTERPOL	Internationale Criminele Politieorganisatie
PbEU	Publicatieblad van de Europese Unie
OPSON	Internationale operatie ter bestrijding van voedselfraude (Europol / Interpol)
RASFF	Rapid Alert System for Food and Feed (systeem voor snelle waarschuwingen voor levensmiddelen en diervoeders)
RTÉ	Raidió Teilifís Éireann (Ierse radio en televisie)
RTV	Regionale Televisie (Kempen)
GS	Geharmoniseerd systeem (douanenomenclatuur)
FOD	Federale Overheidsdienst
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
WITS	World Integrated Trade Solution (geïntegreerde oplossing voor de wereldhandel)

Bibliografie en bronnen

Statistieken en handel

- Centre européen du cheval. (2021). Le poids socio-économique de la filière équine en Wallonie : actualisation de l'étude réalisée par le Centre européen du cheval de Mont-le-Soie au cours de l'année 2016 [Het sociaaleconomische belang van de paardensector in Wallonië: actualisering van de studie die het Centre européen du cheval in Mont-le-Soie in 2016 uitvoerde] [Onderzoeksstudie 2020–2021]. https://montlesoie.be/storage/documents/eZte6G6MYDVgHy6fkeRuerggALUEWzKhMI5XTybd.pdf
- Vlaamse Milieumaatschappij, Agence wallonne de l'Air et du Climat, Leefmilieu Brussel, & Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu. (2025, maart). Informative Inventory Report about Belgium's air emissions submitted under the UNECE Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution CLRTAP and National Emission Ceiling Directive NECD[Informatief inventarisrapport over de Belgische luchtemissies, ingediend in het kader van het UNECE-Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand (CLRTAP) en de richtlijn inzake nationale emissieplafonds (NECD)]. https://irceline.be/nl/emissies/IIR2025.pdf
- Statbel. (2026a). Slachtingen van dieren in slachthuizen, goedgekeurd voor consumptie: jaarresultaten per diersoort en per gewest [Databank be.STAT]. Algemene Directie Statistiek (Statistics Belgium). https://bestat.statbel.fgov.be/bestat/api/views/f318c184-8bf1-4f2b-a45b-821c9c237e13/result/PDF
- Statbel. (2026b). Geslachte dieren: jaarresultaten 2004–2025 [Statistische gegevens]. FOD Economie. https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/geslachte-dieren#figures
- Statbel. (2026c). Bevoorradingsbalansen [Statistische gegevens]. FOD Economie. https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/bevoorradingsbalansen#figures
- VLAM. (2026a, juni). Belgische export van vlees 2016–2025. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing. https://www.vlaanderen.be/vlam/sites/default/files/publications/2026-06/Belgische%20export%20van%20vlees%202016-2025.pdf
- VLAM. (2026b, juni). Belgische import van vlees 2016–2025. Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing. https://www.vlaanderen.be/vlam/sites/default/files/publications/2026-06/Belgische%20import%20van%20vlees%202016-2025.pdf
- Wereldbank. (2024a). Belgium meat of horses, asses, mules or hinnies, fresh, imports by country, 2024 [Belgische invoer van vers vlees van paarden, ezels, muildieren of muilezels per land, 2024] [UN Comtrade-gegevens, GS-code 020500]. World Integrated Trade Solution (WITS). https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/BEL/year/2024/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/020500
- Wereldbank. (2024a). Belgium meat of horses, asses, mules or hinnies, fresh, imports by country, 2024 [Belgische invoer van vers vlees van paarden, ezels, muildieren of muilezels per land, 2024] [UN Comtrade-gegevens, GS-code 020500]. World Integrated Trade Solution (WITS). https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/BEL/year/2024/tradeflow/Imports/partner/ALL/product/020500

Consumenteninformatie

- Europese Commissie. (2013). Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1337/2013 van 13 december 2013 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van Verordening (EU) nr. 1169/2011 wat betreft de vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van vers, gekoeld of bevroren vlees van varkens, schapen, geiten en pluimvee. Publicatieblad van de Europese Unie, L 335, 19–22. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2013/1337/oj/nld
- Europese Commissie. (2018). Uitvoeringsverordening (EU) 2018/775 van de Commissie van 28 mei 2018 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor artikel 26, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1169/2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, wat betreft de regels voor de vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van het primaire ingrediënt van een levensmiddel. Publicatieblad van de Europese Unie, L 131, 8–11. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2018/775/oj/nld
- Europese Commissie, Directoraat-generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling, IHS Markit, & Areté. (2020). Evaluation support study on mandatory indication of country of origin labelling for certain meats: Final report[Ondersteunende evaluatiestudie over de verplichte etikettering van het land van oorsprong voor bepaalde vleessoorten: eindrapport]. Bureau voor publicaties van de Europese Unie. https://doi.org/10.2762/71505
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2011). Verordening (EU) nr. 1169/2011 van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten. Publicatieblad van de Europese Unie, L 304, 18–63. Geconsolideerde versie van 1 april 2025. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:02011R1169-20250401
- Koninkrijk België. (2014). Koninklijk besluit van 17 juli 2014 tot vaststelling van de bepalingen inzake de mededeling van bepaalde stoffen en producten die allergieën of intoleranties veroorzaken voor niet-voorverpakte levensmiddelen. Belgisch Staatsblad, 12 augustus 2014. https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/besluit/2014/07/17/2014024317/justel
- FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. (2026, 7 mei). Etikettering van voedingsmiddelen. https://economie.fgov.be/nl/themas/verkoop/reglementering/etikettering/voedingssector/etikettering-van

Identificatie en traceerbaarheid van paardachtigen

- Europese Commissie. (2019). Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2035 van 28 juni 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 wat betreft regels voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, alsmede voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren. Publicatieblad van de Europese Unie, L 314, 115–169. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2019/2035/oj/nld
- Europese Commissie. (2021). Uitvoeringsverordening (EU) 2021/963 van 10 juni 2021 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor de Verordeningen (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 en (EU) 2019/6 wat betreft de identificatie en registratie van paardachtigen en tot vaststelling van modellen van identificatiedocumenten voor die dieren. Publicatieblad van de Europese Unie, L 213. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/963/oj/nld
- Europese Commissie. (2025, 19 november). Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de beoordeling door de Commissie van de situatie wat betreft de behandeling met diergeneesmiddelen van paardachtigen en hun uitsluiting van de voedselketen, waaronder met betrekking tot de invoer van paardachtigen uit derde landen(COM(2025) 699 final). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52025DC0699
- Belgische Confederatie van het Paard. (z.d.). Veulen. HorseID. https://cbc-bcp.be/horseid/horseid-houder/identificatie-houder/veulen/
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2016). Verordening (EU) 2016/429 van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid ("diergezondheidswetgeving"). Publicatieblad van de Europese Unie, L 84, 1–208. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/429/oj/nld
- Koninkrijk België. (2022). Koninklijk besluit van 7 november 2022 betreffende de voorschriften voor inrichtingen waar paardachtigen worden gehouden en de traceerbaarheid van paardachtigen. Belgisch Staatsblad. https://www.health.belgium.be/nl/organisatie-beleid/regelgeving-beleidsdocumenten/koninklijk-besluit-7-november-2022

Gedocumenteerde fraude en controles

- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen. (2021, 9 augustus). 230 paardenpaspoorten worden gescreend door het FAVV in het kader van de Europese actie OPSON X. België leidt de strijd tegen illegaal geproduceerd paardenvlees [Persbericht]. Bijgewerkt op 26 juni 2023. https://favv-afsca.be/nl/publication/230-paardenpaspoorten-worden-gescreend-door-het-favv-het-kader-van-de-europese-actie-opson-x-belgie
- Europese Commissie. (z.d.). Horse meat (2013–14): EU coordinated actions [Paardenvlees (2013–14): gecoördineerde EU-acties]. Directoraat-generaal Gezondheid en Voedselveiligheid. https://food.ec.europa.eu/food-safety/eu-agri-food-fraud-network/eu-coordinated-actions/horse-meat-2013-14_en
- Europol. (2021, 22 juli). 15 000 tonnes of illegal food and beverages off the market [15 000 ton illegale levensmiddelen en dranken van de markt gehaald] [Persbericht]. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/15-000-tonnes-of-illegal-food-and-beverages-market
- Europol. (2022, 1 december). 41 arrests for selling potentially dangerous horse meat: Operation leads to seizure of more than half a tonne of horse meat unfit for consumption [41 arrestaties voor de verkoop van mogelijk gevaarlijk paardenvlees: operatie leidt tot de inbeslagname van meer dan een halve ton paardenvlees dat ongeschikt is voor consumptie] [Persbericht]. https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/41-arrests-for-selling-potentially-dangerous-horse-meat
- Foodwatch. (2024). Illegal horsemeat trafficking: Transparency and stricter controls needed [Illegale handel in paardenvlees: transparantie en strengere controles nodig]. https://www.foodwatch.org/en/illegal-horsemeat-trafficking-transparency-and-stricter-controls-needed
- Renier, H., & Hamers, L. (2026, 10 september). Drie arrestaties in België in internationaal onderzoek naar ongeschikte slachtpaarden: sleutelrol voor Oost-Vlaamse handelaar. Het Laatste Nieuws. https://www.hln.be/binnenland/drie-arrestaties-in-belgie-in-internationaal-onderzoek-naar-ongeschikte-slachtpaarden-sleutelrol-voor-oost-vlaamse-handelaar~a62aaabc/
- Reyntjens, S. (2024, 22 november). Arendonkse manegehouders veroordeeld voor gesjoemel met paardenpaspoorten. Het Nieuwsblad. https://www.nieuwsblad.be/regio/antwerpen/rivierenland/duffel/arendonkse-manegehouders-veroordeeld-voor-gesjoemel-met-paardenpaspoorten/27530323.html
- Ryan, C. (2024, 12 juni). Food safety concerns as horses seen re-microchipped pre-slaughter [Bezorgdheid over voedselveiligheid nadat paarden vóór de slacht van een nieuwe microchip blijken te worden voorzien]. RTÉ Investigates. https://www.rte.ie/news/investigations-unit/2024/0612/1454429-food-safety-concerns-as-horses-seen-re-microchipped-pre-slaughter/

Dierenwelzijn en lijden

- EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2022). Welfare of equidae during transport [Welzijn van paardachtigen tijdens het transport]. EFSA Journal, 20(9), e07444. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2022.7444
- EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW). (2025). Welfare of horses at slaughter [Welzijn van paarden bij de slacht]. EFSA Journal, 23(1), e9178. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2025.9178
- Eurogroup for Animals. (2025). Equine survey report: Understanding the equine sector and equid welfare needs across Europe [Onderzoeksrapport over paardachtigen: inzicht in de paardensector en de welzijnsbehoeften van paardachtigen in Europa]. https://www.eurogroupforanimals.org/files/eurogroupforanimals/2025-04/20250428-Equine%20survey%20report%20-%20English_0.pdf

- Europees Parlement. (2017, 14 maart). Resolutie van 14 maart 2017 over het verantwoord houden en verzorgen van paardachtigen (2016/2078(INI), P8_TA(2017)0065). Publicatieblad van de Europese Unie, C 263, p. 40. Parlement européen. (2017, 14 mars). Résolution du 14 mars 2017 sur la propriété responsable et les soins des équidés (2016/2078(INI), P8_TA(2017)0065). Journal officiel de l'Union européenne, C 263, p. 40. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?uri=CELEX:52017IP0065

Distributie en commercieel aanbod

- Boucherie Wynant & Fils. (z.d.). Cheval [Paardenvlees] [Commercieel aanbod]. https://www.boucherie-wynant.be/cheval/
- Van Engelandt. (z.d.). Paardenvlees [Commercieel aanbod]. https://vanengelandt.com/onze-vleessoorten/paardenvlees/
- Van Geloven. (z.d.). Producten [Onlinecatalogus]. Geraadpleegd op 3 september 2026, van https://be.vangeloven.com/producten

Aangehaalde Europese en buitenlandse teksten

- Europese Commissie. (2015). Uitvoeringsverordening (EU) 2015/1375 van 10 augustus 2015 tot vaststelling van specifieke voorschriften voor de officiële controles op Trichinella in vlees. Publicatieblad van de Europese Unie, L 212, 7–34. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2015/1375/oj/nld
- Raad van de Europese Unie. (2005). Verordening (EG) nr. 1/2005 van de Raad van 22 december 2004 inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten en tot wijziging van de Richtlijnen 64/432/EEG en 93/119/EG en van Verordening (EG) nr. 1255/97. Publicatieblad van de Europese Unie, L 3, 1–44. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2005/1/oj/nld
- Raad van de Europese Unie. (2009). Verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden. Publicatieblad van de Europese Unie, L 303, 1–30. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1099/oj/nld
- Legislative Analyst's Office. (1998, 3 november). Proposition 6: Criminal law. Prohibition on slaughter of horses and sale of horsemeat for human consumption [Proposition 6: strafrecht. Verbod op het slachten van paarden en de verkoop van paardenvlees voor menselijke consumptie]. Staat Californië. https://lao.ca.gov/BallotAnalysis/BallotDetail?id=63
- Office fédéral de la sécurité alimentaire et des affaires vétérinaires. (2022). Informations concernant l'application de l'ordonnance sur les médicaments vétérinaires (OMédV) [Informatie over de toepassing van de verordening inzake diergeneesmiddelen (OMédV)]. Zwitserse Bondsstaat. https://www.blv.admin.ch/dam/blv/fr/dokumente/tiere/tierkrankheiten-und-arzneimittel/tierarzneimittel/umsetzungshilfe-tamv.pdf.download.pdf/Umsetzungshilfe-TAMV-2022-FR.pdf
- Ontario Ministry of Agriculture, Food and Agribusiness. (2026, 8 september). Proposal to ban equine slaughter and processing of equine carcasses and/or meat products in provincially licensed meat plants [Voorstel om het slachten van paardachtigen en het verwerken van karkassen van paardachtigen en/of vleesproducten in vleesbedrijven met een provinciale vergunning te verbieden] (voorstel nr. 26-OMAFRA015). Ontario Regulatory Registry. https://www.regulatoryregistry.gov.on.ca/proposal/54655
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2002). Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden. Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, L 31, 1–24. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2004a). Verordening (EG) nr. 852/2004 van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne. Publicatieblad van de Europese Unie, L 139, 1–54. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2004/852/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2004b). Verordening (EG) nr. 853/2004 van 29 april 2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong. Publicatieblad van de Europese Unie, L 139, 55–205. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2004/853/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2009). Verordening (EG) nr. 1069/2009 van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten). Publicatieblad van de Europese Unie, L 300, 1–33. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1069/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2015). Richtlijn (EU) 2015/1535 van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij. Publicatieblad van de Europese Unie, L 241, 1–15. https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/1535/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2017). Verordening (EU) 2017/625 van 15 maart 2017 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten die worden uitgevoerd om de toepassing van de levensmiddelen- en diervoederwetgeving en van de voorschriften inzake diergezondheid, dierenwelzijn, plantgezondheid en gewasbeschermingsmiddelen te waarborgen. Publicatieblad van de Europese Unie, L 95, 1–142. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj/nld
- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2019). Verordening (EU) 2019/6 van 11 december 2018 betreffende diergeneesmiddelen en tot intrekking van Richtlijn 2001/82/EG. Publicatieblad van de Europese Unie, L 4, 43–167. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/6/oj/nld

- Europees Parlement & Raad van de Europese Unie. (2026). Verordening (EU) 2026/1818 van 17 juni 2026 betreffende het welzijn van honden en katten en hun traceerbaarheid. Publicatieblad van de Europese Unie, L, 2026/1818, 10 augustus 2026. https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2026/1818/oj/nld
- Arabische Republiek Egypte. (1986). Besluit van de minister van Landbouw en Landbouwhervorming nr. 517 van 1986 betreffende het slachten van dieren en de handel in vlees [Nederlandse vertaling van de titel]. Al-Waqa'i al-Misriyya[Egyptisch Staatsblad], nr. 257, 13 november 1986. Art. 3. FAOLEX. https://faolex.fao.org/docs/pdf/egy208080.pdf
- Helleense Republiek. (2021). Wet nr. 4830/2021 tot vaststelling van een nieuw kader voor het welzijn van gezelschapsdieren, het programma "ARGOS" en andere bepalingen [Nederlandse vertaling van de titel]. Staatsblad van de Helleense Republiek, A' 169, 18 september 2021. Art. 23, § 5. Tekst beschikbaar via PAWS. https://www.paws.gr/laws-on-animal-welfare
- Verenigd Koninkrijk. (2024). Animal Welfare (Livestock Exports) Act 2024 [Wet inzake dierenwelzijn (uitvoer van vee) van 2024] (2024, c. 11). The National Archives. https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/11
- U.S. Government Accountability Office. (2011). Horse welfare: Action needed to address unintended consequences from cessation of domestic slaughter [Paardenwelzijn: maatregelen nodig om onbedoelde gevolgen van de stopzetting van de binnenlandse slacht aan te pakken] (GAO-11-228). https://www.gao.gov/products/gao-11-228
- Europese Unie. (2016). Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Publicatieblad van de Europese Unie, C 202, 47–200. Art. 34 en 36. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT
- United States Congress. (2025). Continuing Appropriations, Agriculture, Legislative Branch, Military Construction and Veterans Affairs, and Extensions Act, 2026 [Wet inzake voortgezette begrotingskredieten, landbouw, de wetgevende macht, militaire bouwprojecten en veteranenzaken, en verlengingen, 2026]. Pub. L. No. 119-37, § 756. https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-119publ37/html/PLAW-119publ37.htm

Belgische teksten (federaal en gewestelijk)

- Vlaamse overheid. (2024). Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024. Codex Vlaanderen. Art. 3, 27°. https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1039852
- Raad van State. (2020, 14 augustus). Advies nr. 67.713/1/V over een wetsvoorstel tot instelling van een verbod op de exploitatie van kangoeroes met het oog op commercialisering, commerciële productie en vervaardiging (Parl. St., Kamer, 2019–2020, nr. 55-1025/002). https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/55/1025/55K1025002.pdf
- Waals Gewest. (2018). Décret du 4 octobre 2018 relatif au Code wallon du Bien-être des animaux [Decreet van 4 oktober 2018 betreffende het Waalse Dierenwelzijnswetboek]. Belgisch Staatsblad. Art. D.4 en D.57. Wallex. https://wallex.wallonie.be/eli/loi-decret/2018/10/04/2018205158/2019/01/01

Onderzoeken en bronnen van verenigingen

- GAIA. (2024a, 15 oktober). Nieuwe beelden onthullen de gruwel van de productie van paardenvlees in Argentinië. https://www.gaia.be/nl/nieuws/nieuwe-beelden-onthullen-de-gruwel-van-de-productie-van-paardenvlees-argentinie
- GAIA. (2024b, 9 oktober). Overwinning voor GAIA: Carrefour haalt paardenvlees uit Zuid-Amerika uit de rekken. https://www.gaia.be/nl/nieuws/overwinning-voor-gaia-carrefour-haalt-paardenvlees-uit-zuid-amerika-uit-de-rekken

GAIA
Jo-Anne McArthur / We Animals

GAIA

Voice of the Voiceless

info@gaia.be
+32 (0)2 245 29 50
Hopstraat 43,
1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever : Michel Vandenbosch, Hopstraat 43, 1000 Brussel